

FOLKETINGETS EU-OPLYSNING

Christiansborg
1240 København K
telefon 3337 3337
fax 3337 3330
euopl@folketinget.dk
www.eu-oplysningen.dk

NR. 15

JANUAR 2010

De danske EU-forbehold

Danmark har siden 1993 haft forbehold over for deltagelse i fire af EU's samarbejdsområder:

1. Unionsborgerskabet
2. Euroen
3. Forsvarsområdet
4. Visse dele af samarbejdet om retlige og indre anliggender

De fire forbehold blev til, efter at et flertal af danskerne stemte nej til den såkaldte Maastricht-traktat ved en folkeafstemning den 2. juni 1992.

Baggrund

EU's stats- og regeringschefer blev i 1991 enige om Maastricht-traktaten, som udvidede EU-samarbejdet med bl.a. en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, et samarbejde om retlige og indre anliggender samt en økonomisk og monetær union m.m. Før en ny traktat kan træde i kraft, skal den imidlertid godkendes endeligt af alle EU-landene. Det kan i nogle lande betyde, at der skal afholdes en

folkeafstemning, hvilket var tilfældet i Danmark. Da resultatet af folkeafstemningen blev et nej, kunne Maastricht-traktaten ikke træde i kraft som planlagt. EU og Danmark måtte derfor finde en måde at komme videre på.

Syv ud af Folketingets otte partier blev derfor i oktober 1992 enige om et oplæg, som Danmark kunne tage med til forhandlingerne med resten af EU - det såkaldte nationale kompromis. Det nationale kompromis var udgangspunkt for den danske regerings forhandlinger med de dengang 11 andre EU-lande. EU-landenes stats- og regeringschefer blev enige om en sær aftale for Danmark i forhold til EU på et topmøde i Edinburgh i december 1992 - den såkaldte Edinburgh-afgørelse. I Edinburgh-afgørelsen fik Danmark forbehold på de fire ovennævnte områder.

Der blev afholdt en ny dansk folkeafstemning om Maastricht-traktaten samt Edinburgh-afgørelsen den 18. maj 1993. Her stemte et

AMSTERDAM-TRAKTATEN OG FORBEHOLDENE

Amsterdam-traktaten, som trådte i kraft den 1. maj 1999, ændrede i nogle af de områder, som Danmark har forbehold overfor.

De fire danske forbehold og deres betydning for EU-samarbejdet blev derfor præciseret i "Protokol om Danmarks stilling". Bl.a. blev det beskrevet, hvordan Rådet stemmer, når Danmark ikke skal deltage i vedtagelser, at retsforbeholdet også gælder internationale aftaler, og at Danmark ikke kan påføres udgifter i forbindelse med aktioner m.m., som Danmark ikke deltager i.

AKTIONER DANMARK IKKE KAN DELTAGE I

Forsvarsforbeholdet har bl.a. betydet, at danske styrker er trukket ud af operationer i Bosnien-Hercegovina og Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien (FYROM).

NY FOLKEAFSTEMNING OM FORBEHOLDENE?

Ifølge regeringsgrundlaget fra november 2007 ønsker regeringen, at vælgerne ved folkeafstemning får lejlighed til at tage stilling til forbeholdene - det vil sige inden november 2011. Der har været debat om, hvornår en folkeafstemning skulle finde sted, og om det i givet fald skulle være alle forbehold, der blev sat til afstemning, men endnu er der ikke fastsat en konkret dato.

UNIONSBORGERSKABET IFØLGE TRAKTATEN

Der indføres et unionsborgerskab. Unionsborgerskab har enhver, der er statsborger i en medlemsstat. Unionsborgerskab er et supplement til det nationale statsborgerskab og træder ikke i stedet for dette.

FOLKEAFSTEMNING OM EUROEN I 2000

Der var folkeafstemning om afskaffelse af euroforbeholdet i september 2000.

46,8 % stemte ja til at forbeholdet skulle fjernes, mens 53,2 % stemte nej og derfor anvender vi ikke euro i Danmark.

FOLKEAFSTEMNING

	VALGDELTAGELSE	J A	NEJ
Maastricht-traktaten den 2. juni 1992	83,1 %	49,3 %	50,7 %
Maastricht-traktaten + Edinburgh-afgørelsen den 18. maj 1993	86,5 %	56,7 %	43,3 %

flertal ja, og traktaten trådte i kraft den 1. november 1993 dog med de fire danske forbehold indeholdt i Edinburgh-afgørelsen.

Danmark kan til enhver tid underrette de øvrige EU-lande om, at Danmark ikke længere ønsker at benytte sig af alle eller nogle af forbeholdene, men de danske forbehold kan kun fjernes eller ændres ved en folkeafstemning i Danmark. De danske forbehold gælder stadig, selv om EU's nye traktat, Lissabon-traktaten, trådte i kraft den 1. december 2009. Lissabon-traktatens ændringer i EU-samarbejdet kan dog få stor betydning for især Danmarks retlige forbehold.

De fire forbehold gennemgås kort nedenfor, og du kan læse mere om forbeholdene på EU-Oplysningens hjemmeside - www.eu-oplysningen.dk eller i EU-Oplysningens øvrige faktablade om forbeholdene.

Unionsborgerskabet

Maastricht-traktaten indførte en bestemmelse om, at enhver, der er statsborger i en medlemsstat, har et unionsborgerskab. Det danske forbehold er ikke et forbehold over for selve unionsborgerskabet. Derimod går det danske forbehold ud på, at unionsborgerskabet ikke på nogen måde træder i stedet for dansk statsborgerskab. Det danske forbehold slår derfor fast, at spørgsmålet om dansk statsborgerskab udelukkende afgøres efter dansk lovgivning.

Efter det danske forbehold blev det i 1999 skrevet direkte ind i Amsterdam-traktaten, at unionsborgerskabet ikke træder i stedet for nationalt statsborgerskab, men supplerer det. Det gælder således for alle EU's medlemslande. Det er derfor flere gange blevet påpeget, at det danske forbehold ikke længere har noget reelt indhold.

Euroen

Ifølge Edinburgh-afgørelsen deltager Danmark ikke i Den Økonomiske og Monetære Unions tredje fase, der indebærer indførelse af euroen. Danmark har derfor stadig kronen som valuta og har bevaret sine beføjelser med hensyn til pengepolitik. Danmark deltager dog i et tæt samarbejde med eurolandene om kursen på kronen i forhold til kursen på euroen.

Euroforbeholdet ændres ikke af Lissabon-traktaten. Nogle af traktatens ændringer kommer dog til at betyde, at Danmark på grund af forbeholdet kommer til at stå udenfor flere beslutninger vedrørende eurolandene end tidligere.

Vil du vide mere, så læs faktaark nr. 16 om euroforbeholdet.

Forsvarspolitik

Forsvarsforbeholdet betyder kort fortalt, at Danmark ikke deltager i udarbejdelsen og gennemførelsen af afgørelser og aktioner inden for EU, som påvirker forsvarsområdet. Danmark vil dog på den anden side ikke stå i vejen for, at de andre EU-lande udvikler et tættere samarbejde på dette område.

Indholdet af det danske forsvarsforbehold påvirkes ikke af Lissabon-traktaten, men traktaten opdaterer forbeholdet med en række tekniske tilpasninger - f.eks. henvisninger til traktatbestemmelser, som har fået nye numre. Derudover præciseres det, at forbeholdet også gælder i forhold til forpligtelsen til at stille militær kapacitet til rådighed for at gennemføre EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik. Også afstemningsreglerne præciseres.

Vil du vide mere, så læs faktaark nr. 17 om forsvarsforbeholdet.

Retlige og indre anliggender

Retsforbeholdet betyder kort fortalt, at Danmark som udgangspunkt står uden for EU's samarbejde om grænsekontrol, indvandringspolitik, asylpolitik, civilret, strafferet og politi. Danmark er derfor ikke længere med til at vedtage EU's beslutninger på disse områder og er heller ikke bundet af dem. Danmark deltager dog fuldt ud i samarbejdet om EU-regler for udformning af visum og lister over visumpligtige lande, da retsforbeholdet ikke omfatter dette område.

Traktaten indeholder mulighed for, at Danmark kan ændre det retlige forbehold til en tilvalgsordning, hvor Danmark fra sag til sag kan vælge, om vi vil deltage i samarbejdet eller ej.

Vil du vide mere, så læs faktaark nr. 18 om retsforbeholdet.

